

ABONAMENTUL:
 PE AN 3 COR. 20 FIL.
 „1/2” 1 „ 60 „
 „1/4” — „ 90 „
IN STREINĂTATE:
 PE AN 6 FRANCI.
 „1/2” 3 „
 —o—

Numeri singuratici se vând
 în Cluj cu 5 fileri, în alte
 locuri cu 6 fileri.

Răvașul

INSERTIUNILE
 se plătesc după mărimea locului ce ocupă; fiecare cm. □ costă o dată 10 fil., de 2 ori 8 fil., de 3 și mai multe ori 6 fileri.
 —o—
 ADRESA:
 „RĂVAȘUL”
 CLUJ. — KÖLOZSVÁR
 6. JÓKAI-UTCZA 6.

Redactor resp.: BASIL MOLDOVANU

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. E. DĂIANU

Școalele.

A sosit vremea să se deschidă eărăși școalele noastre de la sate. Și după împrejurările în care trăim ar trebui ca cei chemați a îngriji de școale să fie acum mai harnici, ca ori când înainte, într-o le pune în rînd, a le vărui, curăți și înzestra cu toate cele de lipsă, ca învățătura să se pornească cu avînt, și să meargă cu spor. Pentru-că cine știe câtă vreme vom mai fi stăpâni pe aceste școli, cari erau menite să ne deștepte poporul din somnul cel de moarte, și luminându-l să-l facă mai destoinic de traiu și de lupta vieții.

Totuși nu este așa. Ne cade foarte greu dar trebuie să spunem. Și până acum în școalele noastre lucrurile au mers greu, greoiu de tot. Sărăcia apasă asupra școalelor și asupra învățătorilor. Pe lângă sărăcia materială, care țimpește avîntul și acolo unde ar mai fi, este și mai mare sărăcia de duh, din care pricină și acolo unde s'ar putea face ceva, se face puțină ispravă.

Peste toate aceste necazuri locale, cari se vedesc ici-colea, într-o formă ori alta, după împrejurări, după-cum sunt oamenii și lucrurile, — este un rău și mai mare și general, faptul că puterea de stat, puterea administrației, puterea celor mai mari, este dușmănoasă școalelor noastre.

Solgăbirării și notarii caută să-și facă merite patriotice căutând nod în papură școalelor noastre. Dacă isbutesc să ne închidă câte o școală se simt ca și când ar fi repus un mare dușman. Organele inspectoratului, de asemenea, nu umblă după altceva, decât să facă drum școalelor de stat, unde nu sunt, sau să le umplă cu elevi de ai școalelor noastre, unde au isbutit a le face.

Așa a fost până acum. De acum înainte va fi și mai rău. Proiectul lui Berzeviczy își aruncă umbra înainte — ca un bălaur care se apropie cu gura căscată căutând care școală românească să înghită. — De abia a răsărit acest nou plan de maghiarisare și atâta s'au făcut, în cât vestea lui a străbătut până și în cel din urmă sat. Astăzi știu și țeranii noștri de la sate, că ministru ne ia azi-mâne școalele, ori le face toate ungurești. Așa le spun notarii și — crișmarii jidani.

Crișmarii aceștia, să nu uităm, sunt factori politici însemnați. Ei comunică mai des cu poporul. Ei spun mușteriiilor sei cele mai noue noutăți de prin »fris-uj-săgurile« jidovești; ei fac »opinia publică« în sate, ei diriguiesc așa zicând comuna, de lângă taraba lor cu vinars și mărunțșuri.

— »Azi-mâne n'o să mai fie școală românească la noi« — zic sătenii când mai vorbesc despre școală. Și nu e nime să le scoată gîndul acesta, ce li-l'a băgat în cap jidanu crișmar cu »uj-săgurile« sale. Preoții nu prea cutează să

iee poziție contra acestor opinii, ce se lătesc, căci, de, — asta ar putea să le frustreze ajutorul de stat ori congrua chiar. Și așa, înainte de a deveni »lege« proiectul lui Berzeviczy atâră, ca și sabia lui Damocle, de un fir de păr, asupra școalelor noastre, prin nenorocirea că a pătuns până în grosul țărâtimei noastre conștiința că ministru ne ia școalele.

Și poporul nici nu se mai indignază, nici nu se turbură — cu puține excepții onorabile — ci deși cu inima îndoită — pare că-i pare bine, că mai scapă de oare-cari sarcini, de oare-cari »crestături« sau aruncuri. Ori cât de trist ar fi acest simptom al scăderii rezistenței noastre e adevărat, e faptic în multe părți. Noi îl simțim, îl constatăm zilnic în jurul Clujului.

Intr'un sat, de pildă, unde reformații și-au dat școala statului, numai decât după prefacerea aceasta, s'a găsit că școala românească nu ar mai corespunde legilor. Cică, ar fi prea mică, prea întunecoasă, cartirul învățătorului ar avea prea puține încăperi. În urma acestor »scăderi«, descoperite spre a duce copiii Românilor la școala statului, ministrul a suspendat ajutorul de stat ce-l primia școala românească; l'a suspendat deocamdată, cum se zicea, până va primi un răspuns mulțumitor. I-s'a dat răspunsul cel mai mulțumitor posibil, anume s'a hotărît a se zidi o școală nouă, într-o toată conform legii. S'a adunat materialul de lipsă, s'a făcut planul, s'a aprobat de autoritatea bisericească, și s'a înaintat și la comitat, pentru-ca să dea concesiune de edificare, și să nu vie ulterior să zică, că totuși nu-i după lege. Au trecut de atunci patru luni, și senatul școlastic, cu toate urgitările, nu primește nici un răspuns ca să se poată începe zidirea școalei. Pentru ce? Pentru-că nu era în gîndul celor, ce au găsit vină școalei confesionale românești, ca Români să aibă o școală mai bună, ci ca să nu aibă peste tot nici o școală. De aceea de la comitat în loc să aproabe planul au scris la minister cerînd ca să facă, »să ajungă copiii valachi jumătate la școala de stat, și jumătate la cea rom.-cat.«, — pentru-că în cea de stat n'ar putea încapa toți.

Și azi mîne vor veni să pedepsească pe părinții copiilor români, pentru-ce nu-și trimit copii la școala de stat, cum au făcut în altă comună, din același cerc.

Sunt de neînchipuit apucăturile viclene și nedrepte, și teroristările ce se săvîrșesc cu abus de putere, din partea organelor administrative, când e vorba să lizeze elevi școalelor de stat, altfel goale, ce se ridică în satele noastre. Poporul a ajuns de nici nu se mai împotrivesc acestor teroristări. Și încetul cu încetul școalele noastre, susținute cu atâtea jerfe, și în mijlocul atâtor lupte, deschise și ascunse, vor rămânea

goale și părăsite. Asta se întîmplă acum, când planul ministrului Berzeviczy e numai plan. Ce va fi înse atunci când acela va fi devenit lege?

În fața prospectului trist ce ne deschide aceasta fiitoare lege noi Români cum stăm? Ce gîndim și ce facem?

Di Eugen Leményi a făcut prin »Unirea« și »Telegraful Român« o propunere concretă în privința școalelor. Propunerea aceasta, abstrăgînd dela amestecarea inevitabilei chestii a activității parlamentare, n'a fost o noutate pentru mulți. De mirat înse, că chestiunea nu s'a discutat de loc în ziare. Și astăzi stă unde a lăsat-o di Leményi. Deși ar merita mai mult ca ori-care alta, să ne gîndim la ea; pentru-că e o chestiune de importanță. Vorba e că voim noi să ne lăsăm bătuți, pe terenul acesta, așa pe încetul, și fără a fi luptat odată măcar în șiruri încheiate, ori să luăm o poziție clară, dîndu-ne samă de situație. declarînd sus și deschis, că față cu colosul puterii de stat organizate nu mai purtăm lupta pe acest teren, ci depunem armele, și ne concentrăm puterile pe alte terene. Pot fi diferite păreri oamenilor. Dar întrebarea e, că oare aceasta depunere a armelor n'ar fi o înarmare mai bună? Întrebarea e, că oare aceasta retragere de pe terenul, unde s'a deschis lupta contra noastră, tocmai din partea puterii de stat, a cărei chemare ar fi să ne sprijinească, nu să ne dușmănească, n'ar fi o învingere morală mai cu cinste, decât ca să dăm contrarului timp spre a ne scoate pe rînd și cu ușor, din toate pozițiile, ce le avem, și să ne trezim odată și fără școli și și fără averile ce le-am merit scopurilor școlastice.

Ori-cum ar judeca cineva, credem că lucrul merită să fie obiect de discuțiune și ziarele noastre ar trebui să-l desbată.

Crestături.

— Doue congrese. În August a. c. s'au ținut două mari adunări: una în Regensburg, alta în Amsterdam. În Regensburg s'au adunat principii, prelați, profesori, deputați, maeștri și țerani catolici din Germania întreagă, ca cu toții ca și la o mare manevră să arete lumii catolice, a cărei inimă cu bucurie s'a îndreptat spre ei, că ce rezultate a avut munca lor de 51 ani și să se sfătuiască asupra celor de îndeplinit pentru fericirea poporului. Zilele, în cari s'a ținut acest congres au fost zile de mare bucurie, pentru muncitori. Și zile de bucurie au fost și pentru conducători vîzînd cu câtă dragoste sunt incunjuțați de aceia, pentru al căror bine muncesc și cu câtă însuflețire li-se ascultă vorbirile despre Christos și învățăturile lui, despre biserică, despre muncă, capital, despre presă, despre așezămintele de ajutorare, al căror isvor și temelie voiesc se fie religiuinea, morala și dreptatea, cari singure pot să întinerească și ferească societatea omenească. Însemnătatea muncii și a principiilor congresului catolic din Regensburg, unde au participat sute de societăți și zeci de mii de oameni privați, a fost recunoscută și de cei mai înalți factori. Papa dela Roma a trimis congresului bi-

necuvântarea sa, ear puternicul împărat al Germaniei, deși protestant, a felicitat congresul prin o telegramă subscrisă de mâna sa. — Congresul a ținut două zile și toate au decurs în cea mai desăvârșită ordine.

Congresul din Amsterdam a fost al socialiștilor. Aici s'au adunat conducătorii social-democraților din toată lumea, ca să vorbească asupra chestiunilor de rezolvat pentru fericirea pământescă a omenimii. Aceștia nu cunosc altă fericire; cerul pentru ei nu există. Acela e al pașerilor. Deși au luat parte oameni din toată lumea la acest congres, au fost de zeci de ori mai puțini, ca în Regensburg și deși numai o țintă au avut înaintea ochilor, totuși lipsind din inimile lor credința și dragostea a lipsit unirea și însuflețirea. Catolicii din Regensburg au propovăduit două ținte: fericirea pământescă și crească; în alegerea căilor și mijloacelor conducătoare la acelea, au fost înse una. Socialiștii din Amsterdam au avut numai o țintă, dar s'au împărțit în două tabere dușmane: tabăra ortodocșilor și a revisioniștilor. Pe catolici i-a unit Christos, care le este lege, lumină și căldură; pe socialiști i-au divizat simțimentele povățuite de materialismul rece și negru. În Regensburg a învins și a stăpânit dragostea, în Amsterdam ura și pofta de sânge, care e mai mare în »ortodocși«, decât în socialiștii revisioniști, cari țin să se unească și cu partide legali, dacă interesele lor așa ar cere. — Social-democrații vor strica și se vor împrăștia, creștinii democrați vor adauge zi de zi la edificiul fericirii creștine și pământesci a omenimii.

Din Bihor.

— »Socialiștii« și Episcopul Radu — Pășunatul pădurilor — Un conflict grav — Facerea frunzarului — Episcopul și țeranii — Un program economic — O mare schimbare — Îmbunătățirea rassei de vite și pomărițul rațional — Reședința episcopescă. —

Septembrie 1904.

În timpul din urmă niște scribleri așa porecliți socialiști au ridicat din nou atac în contra P. S. Sale Episcopului Dr. Demetriu Radu pe cuvântul, că pe lângă toate ordinațiunile ministeriale n'ar fi conces pășunatul în pădurile domeniului Episcopesc și că astfel pe timpul secetei celei mari, ar fi lăsat să se pustiască vitele oamenilor împrăștiati pe teritoriul aceluia întins domeniului.

Față de aceste atacuri, ba adevărate injurături vrednice nu de oameni cari poartă peana, ci de cei-ce bat potcoave la gura corturilor, voesc a da unele deslușiri întemeiate pe date scoase în cancelaria dominiului din Beiuș, de unde se pot primi deslușiri încă și mai amănunțite.

Scriblierii din cestiune, ca de regulă mai mult ori mai puțin perciunați, își-au făurit atacurile, cum înșiși au spus pe basa unei scrisori publicate de un preot român gr.-or. din părțile Vășcăului. Se știe însă — că pădurile din părțile acelea aparțin domeniului episcopesc rom.-cat. de Oradea-mare și numai în măsură mai mică, și în depărtare considerabilă are și domeniul episcopesc gr.-cat. român oare cari păduri. Prin urmare »tânguirile«, chiar dacă ar fi întemeiate, numai pe de departe și numai în locul al doilea s'ar fi putut ridica în contra P. S. Sale Episcopului Radu.

Să privim însă de-a dreptul în fața lucrurilor.

Concesiunea ministerială de sub întrebare s'a dat către comisiunile silvanale a-le comitetelor administrative comitatense, ear nu către posesorii singuratici de păduri. Prin acea ministrul de agricultură autorizează comisiunile silvanale, că între marginile posibilității — a megengedhetőség határáig — după cererile posesorilor de păduri și pe baza opiniunilor date de inspectoratele silvanale regești, sub durata secetei să conceedă folosirea pădurilor de sub opritură, pentru suplinirea lipsei de nutreț: prin pășunat, prin adunarea ierbei, prin facerea frunzarului unde acesta ar fi în uz; dar bine înțeles, numai întru cât prin toate acestea nu s'ar primejdui conservarea pădurilor și manipularea rațională a acestora. Va să zică, ministrul a intenționat, precum și spune apriat, ajutorarea posibilă a oamenilor fără de a se periclita și păgubi pădurile și respective plantațiunile tinere ordonate prin lege, a se face și îngrijii sub grele pedepse. Ei bine, Episcopul Radu, încă înainte de ieșirea acestei concesiuni ministeriale în vederea secetei, a dat ordin organelor administrațiunei sale dominale, ca nimica din ceea-ce, între marginile legii înțelese cu bunăvoință, ar fi fost cu puțință a se face, să nu se cruțe pentru ajutorarea poporului la pășunate. Ear după-ce a luat cunoștință din ziare despre acea concesiune, Episcopul cu cuvinte și mai grele a repetat ordinul dat. Și astfel, ori unde i-s'a făcut cerere, și restricțiunile legii, precum și cele

înșirate în ordinațiunea ministerială, au permis, a dat concesiune de pășunare în opritură. În chipul acesta peste 2000 de jugere catastrale din pădurile dominale, ținute sub opritură, au fost slobozite pășunatului, bunăoară în hotarele comunelor: Șoim, Remetea, Meziad, Fiziș, Lelești, Brădet etc. Acolo însă, unde nici dispozițiunile legii, nici favorul concesiunei ministeriale n'au permis pășunatul, Episcopul, pe lângă toată bunăvoința ce ar fi avut-o, n'a putut împlini cererile oamenilor, căci sar fi expus nu numai la pedepsele cele aspre ale legii, ci și-ar fi cauzat și pagube mari, prin nimicirea plantațiunilor tinere, cari nici de departe n'ar fi fost în proporție cu folosul ce l'ar fi avut oamenii din pășunat. Cu atât mai virtos este a se accentua aceasta, cu cât seceta în privința pășunatelor din aceste părți muntoase, n'a fost așa de aspră în urmări ca și jos, la șesul pustelor. Pentru-că la munte și mai virtos prin prelucile pădurilor tot mereu au avut ce paște vitele. Un singur cas foarte deplorabil s'a ivit în comuna Cusiș, unde oamenii, amăgiți de niște agitatori, cari le-au spus că ministerul ar fi slobozit fără de nici o deosebire toate opriturile, fără de a face vre-o cerere, fără de ași lua osteneala de a trimite și vitele mai mărunt sus la munte, unde aveau pășunat, cu dela sine putere le-au mânat într-o plantațiune foarte tinere de pădure, situată în hotarul comunei vecine și din 300 de jugere de pădure au pustiit cu desăvârșire mai bine de jumătate. Pădurarii dominali dela început, și organele administrative îndată ce au fost avizate, conform legii, înzădar i-au făcut atenție asupra urmărilor, căci ei tot n'au voit se înțeleagă; numai tactului deosebit, desfășurat din partea ambelor acestor organe, este a se mulțumi, că s'a putut încunajura vărsarea de sânge în acea comună. Și totuși atunci, când se vor croi pedepsele legale din partea forurilor judecătorești peste acești nenorociți, poate că iarăși nu vor lipsi scribleri, cari să atace pe Episcopul strîmătorat de o parte de asprimea legii silvanale, ear de alta de volnicia celor ce s'au lăsat cu atâta ușurință a cădea în mrejele agitatorilor nemiloși.

Facerea frunzarului încă a conces-o Episcopul gratuit, dar oamenii nu s'au îmulzit a cere și a face așa ceva, nefiind obicinuiți cu adunarea unui astfel de nutreț, și poate și din motiv, că după ploile urmate apoi au început a se întări speranțele întru ameliorarea pășunatelor numite de iarnă. Scurt, cestiunea pășunatului în părțile aceste n'a fost așa de îngreunată prin seceta ca la șesuri, și apoi, unde numai s'a putut, s'a făcut totul, spre ușurarea ei. Mai greu va fi la iarnă, căci fânul a fost puțin și și din acest puțin pe alocurea oamenii ademeniți de prețurile cele mari, ce li s'au oferit, au început a vinde din nutrețul lor. Dacă unii ca aceștia la iarnă vor striga, că le pier vitele de foame, — după logica »scriblerească« — earăși domeniul va fi tras la răspundere. —

Preste tot apoi scriitorul acestor rënduri sub decursul, destul de îndelungat al petrecerei sale la *Stăna de Vale* a avut ocaziune de a vedea și de a auzi cât de aproape se interesa Episcopul de soartea bieților oameni, cari alergau la el, sau pe cari îi întâlnea în excursiunile sale prin munți. Celora ce se plâneau, că le-a secăt izvoarele de pe pășunile ce le țineau, numai decât le permitea a merge cu vitele prin pădure până la alte izvoare, altora le spunea să țină vitele sus la munte, până când numai va fi cu puțință și să aducă din sat și vitele mărunt, ținând în pășunatele de acasă numai vacile cu lapte. Pe unii îi mângăia într'un chip pe alții într'alt chip, agrăindu-le și bune cuvinte îndreptându-le lor; aproape lacrimile mi-au dat, când după ploi continue de mai multe zile, l'am văzut împărțind pâne la o mulțime de oameni, cari se pogoriau din munți ploați și amărâți în sufletul lor. Ca să poți ajuta poporului, trebuie să-i știi simți durerile, și cine altul le-ar știi simți mai bine, decât cel care sânge este din sângele lui, decât ca unul, ca și acela, din ale cărui buze în momentul cel mai sârbătoresc al vieții sale au eșit însemnatele cuvinte, că întru ridicarea sa din rëndurile umilite ale poporului românesc vede vitalitatea germeului, pe care bruma nu-l ofilește, înghețul nu-l poate omori, un germene nobil, puternic și în stare a se desvolta cu mărire la lumina și căldura razelor binefăcătoare ale culturii creștinești... Și că în adevăr și simte așa, dovadă este masa studenților prelungită și ca în treacă voi spune, ceea-ce altcum numai din întâmplare și cu greu am putut afla, că în anul acesta preste 25 tineri de pe la diferite școli se bucură de a lui dărnice, spre a se educa și a învăța carte românească.

Prin aceste câteva reflexiuni, răspunsul meu ar fi pe deplin de ajuns, spre a reduce la valoarea lor injurăturile amintirilor scribleri și respective spre a le arăta în toată golăciunea și răutatea lor — și astfel aș putea încheia firul acestor rënduri.

După-ce însă cestiunea economică în părțile Bihorului, mai mult ca ori și când, este la ordinea zilei, fie-mi permis a insista puțin asupra unui lucru, aș putea zice asupra *programului economic* al Episcopului nostru, întrucât mi s'a dat, a-mi câștiga cunoștință despre el. (Va urma).

Din Diecesa Lugojului.

— *Visitațiunea Episcopului pe valea Jiului.* —
(Continuare și fine).

Luni a doua zi de Rusalii, Ilustritatea Sa la 4 oare p. m. dimpreună cu suita sa, protopretorele cercului Buday Károly și însoțit și de Prea On. Domn Dr. Iacob Radu, vicar foraneu Episc. — se duc să viziteze parochia Lupeni, unde și rămân peste noapte.

În 31 Maiu vizitează parochia Barbătenii-superiori, asistă la esamen și la 10¹/₂ oare sosesec în Uricani, unde e prânzul. Vizitează parochia și ține esamene. După ameazi pleacă la Câmpul-lui-Neagu, vizitează parochia, ține esamen și rămân peste noapte. Și în acestea parochii din Jiul-superior pretutindeni e întâmpinat de preoți și popor și condus de banderiu. În 1 Iunie Ilustritatea Sa se întoarce din Câmpul-lui-Neagu să viziteze parochia Vulcan-Coroeșteni.

Sosirea în Vulcan, se întâmplă pe la 10 oare a. m., când sosind Archiereul la hotarul comunei e întâmpinat de notarul cercual Ales. Krausz și un banderiu de 12 călăreți. În frunte cu banderiu Ilustritatea Sa însoțit de pretorele Vasile lanza, vine să viziteze biserica. Ilustr. Dl. Prelat și inspector Ioan Boroș și Dr. D. Fireza, merg la școala în Coroeșteni și țin esamenul.

Ilustritatea Sa Dl. Episcop în sunetul clopotelor și în generală bucurie e așteptat la biserica din Vulcan, de preotul locului îmbrăcat în odăjdii sfinte și cu crucea în mână și de poporul credincios. În ușa bisericii preotul îi adresează următoarea cuvântare:

Inalt Prea Sfințite Părinte!

»S'a bucurat odinioară Zacheiu, carele dorind dorea să vadă pe Christos, însă bucuria lui atunci fu deplină, când auzi aceste cuvinte dela Dnul: »astăzi voiesc să fac mântuire casei acesteia«. Așa ne bucurăm noi de cercetarea Ta, de învățătura și îndemmurile Tale, adevărat părintești, ca de un balsam vărsat pe sufletele noastre.

»In. P. S. Dne! E mic și scund acest sfânt locaș, în care voim să Te primim, e mic, pentru că e din vremuri bătrâne, când de abia erau 25 familii în sat. Amăsurat înălțimei apostolice, ce ocupi, fire-ar cu cădere, ca să Te primim într'un locaș, ce să strălucească precum străluce de razele solare crucea, ce cu mândrie încunună fruntea Ta. De astă-dată nu avem!

»Ni-e scump, acest mic și scund locaș, căci aici s'a rugat și închinat și părinții și moșii nostri. Ni-s scumpe acestea biserici, că de sama acesteia sunt prin creștii carpaților, pentru-că ele sunt leagănul unde s'a înfășiat și cultivat limba noastră dulce românească. Ni-s scumpe zic, pentru-că ele au fost scutul și adăpostul credinței strămoșești, aduse de coloniștii lui Traian din Roma, dela leagănul nostru de sânge, de unde și Inalt P. S. Ta ai primit darul apostoliei, și în puterea darului aceluia ai venit azi la noi.

»Nu Te sfii Inalt P. S. Dne! a intra în acest mic și scund locaș, căci știi, »cât se dorește și se sfârșește sufletul Tău spre curțile Dlui!« La mulți ani!»

La cuvintele preotului Ilustritatea Sa răspunde prea deplin mulțămînt; mulțămeste poporului, că deși după o zi de ploie ar trebui să fie la lucrul câmpului, totuși a alergat și azi să-l vadă și să-i vadă și cunoască, îi îndeamnă să-și edifice o nouă biserică.

Ilustritatea Sa după acestea intră în s. biserică îmbrăcat în mandie, având mitra pe cap și toiagul în mână, și face rugăciune pentru sufletele celor repausați ce zac în jurul acestei biserici.

Poporul merge în Matre, în Coroeșteni; ear Ilustritatea Sa redă visite șefului de gară, societății Salgó-Tarján, notarului și cercetează școala vercului, în care sunt 20 copii gr.-cat. și tuturor copiilor din școală le face present. — De aici vine în Coroeșteni unde încheie esamenul, subscie ziarul, cronica și toate protocoalele cu observarea că toate le-a găsit în bună ordine și esamenul din toate a fost foarte mulțămîntor.

Apoi merge la biserica din Coroeșteni unde e așteptat de popor. Luându-și cuvintele s. Evang. Mateiu, din Evangelia zilei: »de nu va întrece dreptatea voastră mai mult de cât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra întru împărăția ceriului« predică cu mult foc și entuziasm tineresc, așa în cât pe ochii unor credincioși se observă lacrimi. Face rugăciune și aicea pentru repausați și se întoarce la cortelul parochial, unde e și prânzul. După prânz revidează cancelaria parochială și iscălește toate protocoalele — fiind deplin mulțămînt de cele văzute și constatate. —

Cu acest prilej foștii urbarialști donează pentru fondul de edificare a bisericii din Vulcan 1046 cor. la stăruința înaltului Prelat. La 3¹/₂ pleacă spre Iscroni, însoțit și de preotul local.

Sosirea în Iscroni a fost la 4 oare d. a. E aștetat de popor și preot, având și poartă triumfală. Deschide examenul și asistă puțin, — îl continuă Ilustritatea Sa D. Prelat Ioan Boroș, — ear Ilustritatea Sa Dl. Episcop vine la biserică, unde luânduși motto din evanghelia zilei: »Deci când aduci darul tău la altariu și acolo îți vei aduce aminte, că fratele tău are ceva asupra ta...« predică poporului. Face rugăciune pentru morți; și de aci merge cu a sa suită la Maderspach unde e invitat la ojină. După ojină excursiune pe Surduc. Seara sosirea înapoi în Petroșeni și cină la curatorul pimar, Vasile lanza, pretor.

În 2 Iunie la 6 oare dimineața Ilustritatea Sa pleacă din Valea-Jiului să viziteze parochiile din cealaltă parte a tractului: Merișor, Petros, Baru-mare mic, Livadia, Ponor, Valea-Lupului, Riu, Borbat, Galați și Puj. Înainte de a pleca trenul, vine la gara din Petroșeni directorul societății Salgó-Tarján și consilierul Andrei János, spre a bine-venta și ași face reverințele înaintea Ilustrității Sale Dr. Vas. Hossu, de vreme ce la sosirea Arhiepiscopului nu a fost acasă.

Pretutindenea e întâmpinat de preoți îmbrăcați în odăjdii și popor; ține predică în fie-care parochie și face slujbă pentru ploaie. În Puj la poarta triumfală îl primește candidatul de avocat Dr. Lenciu cu un avântat discurs și soția comerciantului Clecan predă Ilustr. Sale un prea frumos buchet. La s. biserică vorbește parochul Ioan Bocănicu. La parochul a fost prânzul. La 6¹/₂ oare p. m. Ilustritatea Sa se duce lăsându-ne piini de mângâiere.

Calea Ilustrității Sale Dr. Vas. Hossu, Episcopul Lugojului în tractul protopopesc al Jiului, a fost calea unui beliduce ce victorios și mândru se întoarce din luptă. A fost mândru și mângâiat s'a simțit când a esperiat, că fructul ostenelelor sale de profesor, învățăturile ce le preda cu multă căldură și avint tineresc mai multor din preoții acestui tract ce l'a vizitat, — sunt puse în paxă.

Venirea Ilustrității Sale în mijlocul nostru a fost ca picurii de ploaie, ce cad după o căldură dogoritoare, a fost balsam răcoritor. Îi vom răsplăti osteneala și venirea sa la noi cu ascultare canonică neclătită și îi dorim din adâncul inimei noastre: ut sit melior Augusto, sit felicitior Traiano. — (Mai bun ca August și mai fericit ca Traian Împăratul).

Dumitreanul.

RĂVAȘUL CLUJULUI

— La parochia gr.-cat. din Cluj s'a făcut — cum am mai spus — schimbare în persoana capelanului-catichet. Păr. Ștefan Roșian, denumit spiritual în seminarul teologic din Blaj, și-a luat Dumineca trecută în biserică rămas bun de la credincioșii din Cluj, cărora 5 ani de zile le-a slujit în cele suflatești. Despărțirea s'a săvârșit frumos, ceea-ce în Cluj, după împrejurări, are în dobit preț, fiindcă înseamnă nu numai semn bun pentru prezent, ci și o îndreptare față de trecut.

Păr. Roșian, celebrând s-ta liturgie, a rostit o predică ocațională, în care a spus cuvântarea Sf. Apostol Pavel cu care și-a luat rămas bun de la Efeseni, când a plecat la Ierusalim și a chemat pe presbiterii bisericii în Milet ca să se despărță de ei, (Faptele apostol. c. 20, vers. 18—35) și a potrivit acest cuvânt de adio al marelui Apostol la ocazia de față, atingând astfel pe mulți ascultători, și mai ales ascultătoare, până la lacrimi. În firul cuvântării a mulțumit pentru semnele de dragoste ce i-s'au arătat prin un prezent și un buchet, ce i-s'a oferit din partea poporenilor din Cluj. La sfârșitul s-tei liturgii dl. paroch-protopop arătând că unde este chemat păr. Roșian să lucreze în viitor, i-a urât în numele poporului credincios succes bun, cu ajutorul lui D-zeu, spre binele bisericii noastre.

Irina Goia, o elevă a școlii noastre predând părintelui Roșian, înainte de liturgie un buchet de flori, l'a însoțit cu o cuvântare în versuri, care se sfârșea astfel:

Dragostea ce o avem în piept
Îți întinde acest buchet.
Primește-l și tu cu a ta
Te rugăm nu ne uita.

Ear credincioasa Maria David, care a dăruit multe lucruri frumoase bisericii noastre, i-a predat păr. Roșian o cruciuliță, cumpărată din colecta mai multor poporene, însoțită de următoarea urare:

Eacă aceasta cruciuliță,
Primește-o scump părinte,
Și o ține în sînul tău,
Și-ți adu de ea aminte,
Și în bine și în rău.

Inteligența română din Cluj proiectase o cină comună de adio în Hotel New-York, din acest prilej, dar' aceasta a trebuit să se abdică,

pentru-că dl. Roșian s'a dus la înmormântarea regretatului Dr. Gerasim din Aiud. În sinul inteligenței s'a colectat spre a i-se oferi d-lui Roșian un prezent de souvenir.

Despărțindu-ne și noi de onoratul confrate, care ne-a fost colaborator dela întemeierea acestei foi, îi dorim succes deplin în frumosul, dar greul post, ce-l așteaptă, încredințat fiind, că și direcțiunea inaugurată de »Răvașul« poate câștiga mult prin activitatea ce colaboratorul »Răvașului« va desvolta ca spiritual al iubitorilor noștri clerici din Seminarul arhiepiscopesc. În același timp salutăm cu frățescă dragoste pe noul capelan al Clujului, păr. Iuliu Florian, care a sosit Marți seara în Cluj, și care aduce cu sine frumoase cunoștințe dela universitatea din Budapesta și Viena, unde va fi promovat încurând de Doctor, — și o inimă caldă, plină de iubirea bisericii și dornică de tot progresul bun al poporului nostru românesc.

— **Despărțământul Cluj al »Asociațiunei«** și-a ficsat adunarea generală pe 9 Oct. n. 1904.

— **Masa studenților** universitari din Cluj se va deschide în 1 Oct. n. Direcțiunea »Economului« va hotări în ședință plenară, asupra multor cereri, cum și asupra arangerii în mod mai corespunzător a mesei.

Cu 1 Septembrie începe nou abonament

la „Răvașul“

Pe 1/4 de an	costă	90	fil.
„ 1/2 „	„	160	„
„ 3/4 „	„	250	„

Cetitori, lășiți „Răvașul“ câștigându-i fiecare câte un nou abonat.

Restanțierii să binevoiască a-și achita datoria!

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

PĂRERI

La întrebarea ce am pus în numărul din urmă asupra felului de a apăre a foii noastre, am primit mai multe răspunsuri, cuprinzând felurite păreri. Vom rezuma la urmă aceste păreri, acum dăm una dintre cele mai motivate. Vestim, înse, că deocamdată »Răvașul« va apăre tot în condițiunile vechi.

Un frate preot din diecesa Gherlei ne scrie o scrisoare mai lungă din care extragem următoarele:

Diecesa Gherlei 10 Sept. n.

Fii salutată, dragă »Răvașule!« Ai venit la noi de astădată ca un voinic, mândru chitit și gătat în vestiment sərbătorec. Doamne frumos și-ar sta să vii la noi așa în toată săptămâna odată — tot în număr dublu. Dar — și acest »dar« este amar — îți lipsește merindea. Voința ta-i de fier, putere ai, că ești tiner; chipul tău de gândire, vorbire și lucrare, te arată până acum a fi oglinda sufletului mult încercatului meu neam.

Astăzi, când te-am primit în număr dublu ai înviat în inima mea niște icoane amorțite și aproape șterse... Pare că ved în tine — pe o clipită, stindardul nostru înălțat pe reducta vrăjmașilor noștri pe cari noi îi hrănim cu cafeii și îi îmbrăcăm în vison și în mătăsă... și tu, voinice al nostru, tu dascăl bun, carele vecnic de când te-ai născut ne areți căile adevărului, ale vieții și ale fericirii, ne înveți a fi muncitori și cruțători, ne înveți a ne iubi biserică, școala și datinele străbune, ne pui înaintea ochilor cu toată a lor urficiune și golătate păcatele, cari ne-au înșenunțiat și ne areți de altă parte icoana faptelor mărețe prin cari oameni singuratici, neamuri și popoară întregi, s'au înălțat la nemurire și și-au eluat loc de onoare pe cartea neamurilor, pe paginile istoriei, — tu, carele cu sabia ta oțelită prin știința trecutului lupti voinicește contra vrăjmașului ce amenința a răsturna din temelie credința și biserică noastră — unica cetate — în care a rămas încă nepângărită limba și averea sufletului românesc... tu să n'ai merinde destulă ca să ne reprezinti tot așa!?

Frați, preoți, cari cetiți »Magyar Állam« și atâtea și atâtea foi ungurești, întoarceți-vă față cătră cel ce luptă în șirele voastre și pentru voi și ean priviți căți frați preoți străini cetesc foi românești? și pentru cari scopuri și gânduri românești se înalță rugăciuni în bisericile lor! Ei pentru ei is vrednici de laudă căci își iubesc și spriginesc biserică, gazetele și literatura lor. Voi cetitori de »Magyar Állam« din partea noastră vați pierdut încrederea, ear ei Vă privesc ca pe niște vase, cari când ajung la netrebnicie, nu le mai află vrednice de reparat, dar până-s bune, își cară nēsip și apă la edifiul națiunii lor. Spuneți, nu-i așa? Spuneți — de nu vi greu — nu se poate dovedi aceasta cu pilde dintre noi?!

Frați inteligenți mireni! Ce scrie »Răvașul« ce n'ar fi demn de sprijinul și iubirea noastră? Veți zice poate, că e prea bisericesc. Dar ce are națiunea, ce se nu să sucoleze prin biserică? Ori-ce are biserică și se nu fie străbun? Nu Români cei mai mari și mai eroi ca Ștefan al Moldovei, ca Mihai al Munteniei, au ridicat biserică, mănăstiri și au întemeat episcopii între noi? Ștergeți aceea-ce biserică noastră a zidit în vieța noastră națională, în literatura noastră și în toată ființa po-

porului românesc și noi rămânem ca și gheoaca de nucă fără miez, că întreaga noastră istorie este o istorie a simplilor preoți și săteni, cari am rămas ceea-ce suntem astăzi, că frații din pălate ne-au părăsit, ca copacii duși de valuri și am rămas noi petricelele...

Veți zice poate fraților, că »Răvașul« e mic. — E mic, că-i mic și sprijinul nostru.

Număr dublu în fiecare săptămână măcar de la Anul-Nou încolo! Astai părerea mea.

— **Adunarea Asociațiunei** se ține în est-an la Timișoara, anume în 21—22 Septembrie. Adunarea de la Timișoara e de însemnătate deosebită prin faptul, că acolo se va alege comitet nou și secretar l. în locul d-lui Dr. C. Diaconovich, care a abzis deja de mult. În jurul acestei alegeri se vorbesc altfel mulțime de lucruri, cari noue ni-se par imposibile și neadmisibile. De ceea, fără a mai comenta svonorile, altfel acreditate, așteptăm faptele, atrăgând înaintea atențiunea celor cari vor lua parte la adunare asupra importanței celor ce se vor hotări. — Bilete cu preț redus pentru călătoria la Timișoara, și retur valabile din 15 Septembrie până la sfârșitul lunii, se pot căpăta de la biurul central din Sibiu sau dela direcțiunile despărțământelor. Redacțiunea noastră de asemenea poate mijloci câte-va bilete.

— **Dl Victor Macaveiu**, preot licențiat la universitatea din Viena, a fost numit profesor la facultatea teologică din Blaj, pentru catedra de morală și pastorală.

— **O sərbare frumoasă** se pregătește a se face în comuna Coruș (tractul Clujului). E vorba ca toate părechile, cari se găesc în traiu nelegiuit, să se cunune într'una și aceeași zi. O pildă frumoasă de întoarcere la calea cea adevărată s'ar da prin aceasta, care sperăm că va fi urmată și în alte sate.

— **† Dr. Emil Gerasim**. Unul dintre fruntașii advocați români, de toți iubitul Dr. Gerasim din Aiud, nu mai este între cei vii. Știrea morții lui n'a mai surprins pe nime; de câte-va luni suferia stingându-se, la băile din Buziaș în Bănat; totuși aceasta pregătire duioasă nu scade întru nimica mărimea durerii și a doliului, în care îmbracă mulțime de familii fruntașe românești, cari i-au fost înrudite, și mulțime de amici și cunoscuți, cari toți l'au iubit pe răposatul și deplâng cu durere pierderea lui. Într'adevăr prin moartea lui Dr. Gerasim am pierdut un avocat bun, cinstit și corect în procedurile sale, și bun cu poporul țeran. Ca Român, cu poziție delicată într'un oraș unguresc ca Aiudul, răposatul s'a susținut, fără paradă, dar cu demnitate, respectat de Maghiari și iubit de Români, cari toți jelesc pierderea lui. Faptul acesta slugească de mângâiere nemângâiatei familii, căreia îi trimitem condolențele noastre sincere. Despre casul morții am primit următorul anunț funebrel:

Subscriși cu inima plină de durere vestesc tuturor rudeniilor și cunoscuților, cumcă mult iubitul și neuitatul nostru soț, fiu, frate și cumnat Dr. Emil Gerasim, advocat după lungi și grele suferințe, împărțit cu sfințele taine ale muribunzilor și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Ziditorului, Marți în 13 Septembrie st. n. a. c. la 6 ore a. m. în Aiud, în al 41-lea an al etății și al 11-lea al preafericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului defunct după binecuvântarea scriurii lui, se vor transporta la Petrilaca-română, locul nașterii lui, unde se vor așeza spre vecnică odihnă Joi în 15 Septembrie st. n. a. c. la 2 ore p. m. Fie-ți țărina ușoară și memoria binecuvântată! Aiud, 13 Septembrie 1904. Justina Gerasim n. Gall, ca soție. Aron Gerasim, protopop gr.-cat. cu soția sa, Julia Gerasim n. Nemeș, ca părinți. Ioan Popa, preot gr.-cat., Demetriu Boar, preot gr.-cat. Marioara Nascu, Silvia Lasló, cumnați și cumnate, precum și alte numeroase rudeni. Eugenia, Laurian, Silvia, Eugen, ca frați și surori.

— **Sfințire de biserică**. Duminecă la 18 Septembrie se va face sfințirea bisericii din *Sudureu*, (Diecesa Gherlei, lângă Tasnádszántó). — Din acest fericit prilej tinerimea română inteligentă de pe ler și jur arangează o petrecere cu dans în *Odai* (lângă Sudureu) sub patronajul dlui George Szilágyi și al soției sale d-nei Terezia n. Butean. Comitetul arangiator, în frunte cu Ilariu Gael, preot-președinte; George Szilágyi jun. și Desideriu Füleș, vice-presidenti; Virgil Murășan, secretar; Iuliu Pataki, cassar; Augustin Magyar, controlor, e compus din vre-o 30 tineri, teologi, iuriști, mediciști, cand. de advocat, etc. Prețul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 6 cor. Inceputul la 7 ore sara. Venitul e merit bisericii.

— **Cununie**. Dl *Octavian Prie*, profesor în Blaj, și d-șoara *Elena Nestor*, fca profesorului S. Nestor, anunță cununia lor, care se va celebra în 18 Septembrie n. la 5 oare d. a. în biserică catedrală din loc. — Din acest prilej, cum se aude, și P. S. Sa Episcopul Lugojului, înrudit cu familia Nestor va veni la Blaj.

— **La gimnasiul din Năsăud** a fost numit profesor dl Dumitru Lupan, fost prof. suplent la gimn. din Brașov. Dl D. Lupan a fost ales pentru a ocupa locul devenit vacant prin îndepărtarea nemotivată a dlui *Vasile Meruțiu*, pe care mai marii școalelor grănițarești, se vede că l'au părăsit, deși anume a fost crescut cu stipendiu pentru acel gimnas.

— **Cărți românești** se găesc în Cluj la librăria *Eric Fabritius*, în piață.

